

ლიტერატურული გაზეთი

№15 (223) 27 ივლისი - 6 სექტემბერი 2018

ბამონის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკეობით

ფასი 80 თეთრი

დათო მალრაძე ქართული ღვინის საბალოგელი

როცა რუსული ალაგდა სუფრა
და ინგლისური მოცურდა გემი,
ქართული სიტყვით მივმართავ უფალს,
ყველაზე უკეთ მას ესმის ჩემი.

ამ სადღეგრძელოს შევსვამ და ვიცი,
რომ სიყვარულის ძალა დიდია,
მიზიდულობს კანონი მიწის —
მალა ვინევ და —
ფეხზე მკიდია.

გზა მიდის სიკვდილ-სიცოცხლის ზღვარზე
და გნამს სიკვდილზე ქრისტეს რევენში,
როდესაც ხედავ ალაზნის ზვარზე
მზე როგორ ჩადის მწიფე მტევანში.

დაცდებოა ერთი სიტყვა:
— ოსანა!
და გუმბათოვან სალოცავს აგებ,
თუ 2007-ის მოსავალს —
შილდის რქანითელს შეახებ ბაგეს.

ან 2014-ის მწვანე...
ან 2012-13-ის...
ფრთით მოგატარებს ზღვასავით ყანებს,
თუ გსურს საფრენად
თავზე ცა მეტი.

მე ამ სტრიქონებს თვით ზევსის ვაჟი —
San Dionise თავად მიკვეთავს,
რომ გავახარო ჩუქურთმა ვაზის,
ტაძრის კედელზე ანდრონიკეთა.

ბავშვობისაკენ საგზურის სერვისს
სულ ერთი ჭიქაც სავსებით ყოფნის,
დააჭაშნიკებ საფერავს ქვევრის
და გაიღვიძებს სურათი სოფლის:

კულტურის სახლზე ნახტომი ირმის...
კინოსეანსი:
— ხმა ისმის?
— ისმის!
კინოგამშვები ინდური ფილმით
და მაისურზე წარწერით — Kiss me.

...ეს ნაპირები მაგონებს მოზელს,
ჭაჭვადაძიანთ ვსხედვართ ვილაზე,
და მკრთალად გაკრავს წინანდლის „როზეს“
გრიბოდოვის ქვრივის სინაზე.

თუ ჩაგივარდა ლაფში კამეჩი,
მოიწყინე და ოცნება გიმძიმს,
თვითონ მოგძებნის შატო ღამეში, —
შალაურიდან დაიწყებს ციმციმს.

...კავკასიონზე ბოლო აული
ალბათ მოზიდულ მშვილდით შეჰკიდეს,
გჯერა ამ ქვეყნად დღესასწაულის,
როცა „ბესინის“ უცქერ ეტიკეტს.

და როცა ციდან გამექცა ქორი,
გავყევ... ალაზნის გაღმა გავდიე,

მალაღი ჭიქა შემივსეს „სტორით“,
როგორც შეჰფერის თავად ჯანდიერს.

ღმერთი უშველის ვენახის შემწეს,
აქ ერთი ლუკმაც იყოფა ორად,
როცა ევროპა ფსიქოლოგს ეძებს
და თერაპევტის დივანზე გორავს.

ღვინით ვიშუშებ გახსნილ იარას,
შვიდ დღეში როცა დავეძებ მერვეს,
ხემით ვპოულობ სიმებს კი არა,
დეკაზე გაბმულ საკუთარ ნერვებს.

ხან აღარ ვიცი, საით რას ვეცე,
რადგან სამყარომ დაკარგა ფასი,
ჩემს ქვეყანაში სამშობლოს ვეძებ
და გადმოვდივარ ალავერდს თასით.

ხელისგულს ვატან შენდამი ამბორს,
ქართული სიტყვის რომ ენდო ძალას,
თუ დაგვაშორებს ის, რასაც ვამბობთ,
დაგვაახლოვებს ის, რასაც ვმალავთ.

და თუ შევძელი ამ ბოთლის შემდეგ
მომდევნო სტროფში ჩაგიკრა თვალი,
რასაც განიშნებ, იმასაც ენდე,
ჩემი კისერი და შენი ხმალი.

გაიფანტება სხეულის ორთქლი,
მზეს შეაგებებს მინა იელებს,
...სახეში მიცქერს დაცლილი ბოთლი
და მავსებს მისი სიცარიელე.

მანანა ჩიტიშვილი

ჩამოვიტოვეთ უკან ახადი, სიშორისთვის რომ ვეღარ ვიშეშებთ, რა ლამაზია სიტყვა „ნახვამდის“, სხვა შეხვედრისთვის რომ გვაიმედებს.

გავბეზრდით გზით და უამინდობით, ხეებზე ჩუმად ჩამოდის თქორი, რა უღომობლად დევს სიტყვა „მშვიდობით“, დღევანდელსა და მომავალს შორის.

ჯერ თუმცა გზებზე იელი ყვავის, ცად შავი ღრუბლის იშლება რიდე... ვერ ვხვდები განა, მარჯვენა მკლავი უკვე ჯალათის კუნძუზე რომ მიდევს.

გავჩუმდეთ, ამბავს ნაილებს ჩიტი... დავყვეთ ბედის და სანუთორის ნებას, თორემ როგორც კი რაიმეს ვიტყვით, იქვე ათასი შეკითხვა ჩნდება.

ცრუ ნუთისოფლის მიგორავს გუნდა, ხან — გემო გესლის, ხან — სიტყვო ყანდის, შენ იმსიმალლე გეგონე მუდამ, რაც შენი გადმოსახედით ვჩანდი.

მე კი სხვის ნიღაბს ვერასდროს ვირგებ, ვერც — გმირის, მაგრამ ვერც მონა-ლაჩრის, მე რომ ლექსების კოშკები გიგე, დღემდე იმ კოშკის ბინადრად დამჩი.

როდის იქნება

ტყისპირებს ამოუყვება ნისლი ფერმკრთალი, ფოფინა, გამლენა ნუთისოფელმა, სადარდო არ მამყოფინა,

თუ მუხად დგომა ვერ შევძელ, მუმლიც არასდროს ვყოფილვარ.

ვერ გავაოცე მამული მისთვის სიკვდილის ნიჭითა, გამივერანდა სამკვიდრო ეკალ-ბარდით და ღიჭითა, ამაზე მეტიც მინახავს, უფრო ძლიერაც მიჭირდა.

რა იქნა ჩემი ფარი და რა იქნა ჩემი შიმშერი, დროა, მტერს ამოუნათდეს ფრანგულის პირი შიშველი, სხვა ხომ არც დღემდე გვშველოდა, არც დღეის მერე გვიშველის.

ჩამოგვემტვრევა ერთპირად მშვილდი და ისარ-ბოძალი, მოგვიმრავლდება თესლ-ტომი ურჯულოს, უცხო მოძალის, ჩვენ თუ არ გამოვიფხიზლეთ, სისხლი არ მივძარ-მოვძარით.

შხამად გვექცევა ის ჯამი, სულ რომ საჩვენოდ ჩავცქერით, აღარც რა ჩვენი შეგვრჩება, არც ქვეყანა და არც ერი, ჩვენს მადლს და ცოდვას მისხლობრივ გასცრის სანუთორს საცერი.

როდის იქნება, ერთიან მამულს რომ ჩოქვით დავივლით, გაბრწყინდეს მინა ივერთა, როგორც ღვთისმშობლის ყვავილი, ამოკამკამდეს ცისკარი, მწუხრის განქარდეს არილი, გომბორზე მთვარე ნათობდეს ბაგრატოვანთა ხმალივით.

იმდენად უფრო

ვისთვის — მზე, ვისთვის ხორმაკი ქროდა, ვისთვის — ხსნა, ვისთვის — აფთრის ეშვები და რამდენადაც მრავლდება ცოდვა, მუხლზე იმდენად მძიმედ ვეშვებით.

ვინ მოძალებულ ყვავ-ყორანს უქშევს, ვისთვის ყველა დღე თენდება იჭვით... უფალო, რაც მეტ შეცდომას ვუშვებთ, სანთლის დანთებაც მით უფრო გვიჭირს.

მისხეთში

მტკვარს მივდევთ აღმა და ვერცხლისფრად ციმციმა თევზებს ირეკლავს ზეცა,

მასთან ტალღის შხეფსა და ნინკალს, ასპინძას მივალთ რუსთაველის ბედნიერ დღეზე, რომ მუხლმოდრეკით ვეამბოროთ მესხეთის მინას.

შორს ჩანან მთები, გახვეული ღრუბლებში მუქად, პირველად მივალ, თუმცა ირგვლივ არც რა მესხვისა, აქ მეც მესხი ვარ, მეც „სხივს ვანთებ“, ვით ადრე უთქვამთ, მეც ვამბობ შესხმას მესხეთის და „ვინმე მესხისა“.

განოლილია სტრიქონივით ქვებს შორის მტკვარი, აქ ვეთაყვანეთ ქართულ ლექსის მხესა და მნათობს, ქვრივ დავარვივით ჩამოვივლის ხეებში ქარი და ყვითელ ალგებს მოოქროვილ ჭალივით აქრობს.

მჯერა, უფალი სასწაულებს კვლავ გაიმეტებს და მზე მამულის გააბრწყინებს ზეცას ფეროვანს, ყველაზე მეტად რისიც მნამს და რაც მაიმედებს, ისევ მესხეთში შენახული საქართველოა.

ვინ იცის

თუ ასე გნებავს, ბატონო, წერე, ცამ შენზე ისეც ბევრჯერ ირისხა, მაგრამ თუ გჯერა, ათი წლის მერე რომ მოვა ვინმე და წაგიკითხავს?

ვინ დათვლის ხვალის თოვლსა და წვიმებს, ჩამქრალ ნალვერდლებს — დროის ნაცარში, თუ იმედოვნებ, რომ მოვა ვინმე და თუნდ უბრალოდ შენს წიგნს გადაშლის.

უძლებს კი რამე დრო-ჟამის ავდარს, რომ ჩქეფდა, შრება წყაროს ის ჭავლიც, იგრძნობს მკითხველი, რა ცეცხლი გწვავდა, ანდა ერთ სტრიქონს მაინც ისწავლის?

ნუ კრთი... მოავლე ლექსის არშია დღეებს, სადაც ხარ, დარჩი იქავე... ვინ იცის, ხვალე ვის გადაშლიან, ვინ იცის, ხვალ ვის წაიკითხავენ.

ხომ კარგად ვიცით, რაც გვჭირს და გვტკივა, ტანჯვის ყველა წამს გულზე ავიცრით, კიდევ რომ აღდგნენ, ვითომ მზად კი ვართ იმ დავითისა და თამარისთვის.

დღეს ქართლზე შავი გადადის ნისლი, აკრთობს ხეობებს ქარის გოდება, შეგვრჩალა კიდევ იმგვარი სისხლი, შესანიშნავად რომ გამოდგება.

ამ ღამით

რა ვუყოთ, მტრებად შეგვყარა ბედმა, ორნივე ლალნი და ცეცხლის მლოკავნი, თუ დამასწარი, შეგარგოს ღმერთმა, სადაც დამჯაბნი, იქვე მომკალი.

მაგრამ ამ ღამით, მთვარე რომ წინვებს დამზერს, გამშორდი უჩქამ-უხინჯოდ, მკლავზე მზისფერი სწორფერი მინევს და უნებურად არ გამიღვიძო.

გადავიჩქრება

გადავიჩქრეთ ერთმანეთი, სხვა რა გზა გვქონდა, თუმცა, შეგვეძლო ბილიკით სვლა, მაგრამ ვიჩქარეთ განცალკევება და ორივე ისე მარტო ვართ, უკვალოდ, ერთი ამოსუნთქვით მივყავართ ქარებს.

რთულია, ვინრო ლაბირინთებს გაართვა თავი, ან ბენვის ხიდზე გაიარო არაცალცალკე, ტვირთს ემსგავსება ნაბიჯები გაუმართავი, თუკი ბოლომდე არ გაბედავ შეგრძნებას — განამდეს.

თუ მზარდ სინათლედ არ მიიღებ მზეს სიყვარულის, სხივებს მოიკვეთს, ჩანაცრებაც დაიწყოს, იქნებ... ჩვენ ისე გვკვლიდა ხშირი ღრუბლით ცა დაფარული, რომ ავდექით და, ერთმანეთი გადავიჩქრეთ.

ნღობა

განდობ საკუთარ სურვილებს და ჩემს თავსაც განდობ, დაკარგეს გზებმა მოთმინება, ფეხი აიდგეს, მე თუ ვიყავი, მხოლოდ შენი ვიყავი მარტო — ღირსიკულ ფრაზას ჰგავდა ჩვენი შეხვედრა იმ დღეს.

განდობ საკუთარ ოცნებებს და იმედსაც განდობ, რომელსაც ცაზე სავსე მთვარის ფორმა მიეცა, ხანდახან ვფიქრობ, ყოფილიყო ნეტავი სხვა დრო, გავანულებდი მარტოობის თუნდაც მცირე წამს.

თუმცა იმ იმედგაცრუების შემდეგ უფრო მსურს, რომ შენს თვალეში ჩაგუბებულ სიმშვიდეს ვეყო, და მაგ ღიმილის სინრფელესაც უფრო ვაფასებ, ვიდრე ოდესმე ვინმეს სიცილს ვამჩნევდი. შენ ხომ

ჩემი ბავშვობის წარმოსახვებს ემთხვევი ძლიერ და იმ მუდმივი სათქმელივით, სულში რომ მქონდა, ჰგავს ეს განცდები რაღაც უფრო არამინიერს, ხოლო ჩემივე თავის პოვნას — შენდამი ნღობა.

ღვება აპრილი

ტოტზე კვირტების არის რანდევეუ, ყლორტებზე ცრემლი უბრწყინავთ ვაზებს, მარტის სიცივით გაგულადებულ ქარს გაზაფხული დაუნვა მკლავზე.

მე შენს თვალეში ჩემი ბავშვობის ასასრულელებელ ოცნებებს ვხედავ, ალბათ, ამიტომ, როცა დავშორდით, გაუცხოება ვიგრძენი მეტად —

საკუთარ თავთან და ბავშვობასთან, ყველა ღიმილთან, რომლითაც მწამდა, რომ არსებობდა ის განცდა მართლა, მარადისობის რომ შეგრთავს წამთან.

ალბათ, ამიტომ შენი სიცილიც შეცვალა დარდის უხვმა მარაგმა და შეცბუნებულს სითბოს სიმცირით, აღარ გიღირდა ყოფა არაფრად...

დგება აპრილი, ჩადგება ქარიც, მხურვალე სუნთქვით სხეულს აგივსებ, როგორ მნატრობდი, ოღონდ მითხარი ისევ და ისევ, ისევ და ისევ.

წვეთები წვიმის ერთმანეთში ქარმა არია, და ზღვის ხმაურმა გონებაში უფრო იმატა, ფიქრები მქონდა არეული, რაც მთავარია, განწყობას ამინდს ვაბრალებდი, რომ ვთქვა სიმართლე.

სინამდვილეში უშენობას ველარ ვუძლებდი, ვიდექი უკვე მუხლებამდე გაყინულ წყალში, ყველაზე მეტად სინანული იყო უძლები, უკიდევანო შეგრძნებებს ხომ ვერაფრით წაშლი.

გულში კი, მაინც მდუმარებას ვიმეორებდი, ყოველ ჩასუნთქვას განშორების განცდა მოჰქონდა, თავს მახსენებდა მძიმე ტვირთი ვინმე პოეტის, განგამით — ოღონდ თვითმკვლელობა არა, ოღონდაც...

საკუთარ შიშებს მერამდენედ შევწირე თავი, და მერამდენედ დაუზავედი ქარსაც შარიანს, ან მარტოობა მერამდენედ შევუწყვე ამინდს, არა, მაინც ეს შემოდგომა რამ გადარია!

ის გზა...

ჩემ გამო გზებს ნუ აირევ, ჩემო, ნაგვიანევი ოცნებაც არ ღირს, აღარაფერი არ შემოგვრჩება, გარდა იმედით უთუო დაღლის.

თვა
თაბაგარი

ღარებს შუბლიდან ანი რა წაშლის, თავი იჩინა თმაშიც ჭალარამ, ან რით დავმალავ, არა ვარ ბავშვი, ერთი მეზღაპრე ბავშვი აღარ ვარ.

თუმცაღა, სათქმელს კვლავ ლექსად ვგზავნი, დარდებისაგან შეპყრობილს ვგავარ, ის გზა აღმოჩნდა ყველაზე მცდარი, შენ რომ ჩემამდე ვერ მოგიყვანა.

გაოულო...

მე მივეჩვიე ემოციის სხეულში ჩაკვლას, მხოლოდ ლექსად თუ გადავარჩენ, ისიც — ხანდახან, ასე ძალიან რომ მჭირდები, გამოჩნდი ახლა, ღმერთო, სადა ხარ...

ვხვდები, როგორი უმადური ვხდები თანდათან და სინანული უხმო ცრემლად წვიმდება ამ დროს, შენ შეგიძლია თვალეშიდან ბინდის გაფანტვა, უფალო, გნატრობ...

მე ვერ შევძელი, სიმშვიდესთან მეველო მხარდამხარ, ამ მობეზრებულ არსებობას კი მაინც ვერ ვთმობ, როცა მგონია, მოლოდინი სრულად გადახმა, კვლავ დედაჩემის კეთილ გულში გპოულობ, ღმერთო!

რა მოსაწყენი დღეებია შენთვის და ჩემთვის უერთმანეთოდ... ამ წვიმამაც არ გადაიღო, მე ვწერ, ვკითხულობ, საკუთარ თავს ყურს ვუგდებ, ვერჩი, როგორც წესი, და უდარდელის ვაზომებ ნილაბს.

მიიწურება გაზაფხული უკვე საცაა, გული მწყდება, რომ დავაკელი აღერსი ატმის ყვავილებს წელსაც...

ზამთრისპირულს უფრო ჰგავს ეს ცა, თოვანა, ოღონდ უფერული — წვეთებად ბარდნის.

რომანტიკაა ამ ამინდში, არის ერთგვარად სასიამოვნოც, პოეტურიც, იტყვი ვერაფერს ამაზე... მაგრამ, ფაქტია, რომ ვერაფრით, გარდა ერთმანეთისა, ამ დღეებს ვერ შევაფერადებთ.

ჩამოვიტანე იმერეთის სუნთქვა სოფლიდან და გაშლილ თმაში ჩაბნეული სუნი ბალახის

მახსენებს იმ დროს, როცა ბავშვად ყოფნა მყოფნიდა, სულ არ ვფიქრობდი, მომავალი ღირს თუ არა ღირს.

მერე კი მხრებზე იმსიმძიმე ლოდები განვწენ, საკუთარივე შეცდომების, სხვების ღალატის, გადარჩენისთვის ვაღვივებდი სიკეთის მარცვლებს, რომ არ დამეშვა უღმერთობა ჩემში არაფრით.

გამოვიყოლე ყვავილების ფერთა პალიტრა, პასტორალური სიმყუდროვე ვინრო შარაგზის, ტუჩის კუთხეში, ღიმილის და დარდის ნაპირთან, ისევე ნაოჭი მოკალათდა, როგორც მრავალგზის.

მარადიული უდროობის შეგრძნებით სავსე, ისრები კვლავაც უტარებენ საათს ხარაკირს... ეს დაბრუნება თოვლში წვიმის მოსვლას რომ ჰგავდეს, მთელი სიმშვიდით შევერევი ხმაურს ქალაქის.

უნდა დავაბრალო

სუნთქვაშეკრულია ქარიც, ჩქამი აღარსაით ისმის, უნდა დავაბრალო ამინდს ნელი მდინარება სისხლის.

უნდა დავაბრალო ამინდს ვრცელი მარტოობა ახლა, თუმცა, ვალიარებ მაინც, შენი მიშველიდა ნახვა.

ერთი შემოხედვა თუნდაც, მხრებზე შემოხვევა მზერის, ამინდს დავაბრალო უნდა უღვთო უშენობა ჩემი.

ჰაერს შეგუბებულს ასე, ყელში ჩაგუბებულ ბურთსაც, სავსე მოთმინების თასებს, სულ რომ მოუდუნდათ პულსი.

და თუ გიმეორებ გულში, და რომ გიმეორებ გულში, უნდა დავაბრალო ამინდს, ამინდს დავაბრალო უნდა.

თოვს

ამაღამ სიჩუმე უნდა ვასაუბრო, ახლა მას დიდი ხნის ნანატრი როლი აქვს, ბებერი საათი ჩვეული ხმაურით თამაშობს წერებზე დროის სიმფონიას.

თოვს. ჩემი გულია, ასე რომ ციოდა და ფანტელეზივით ფანტავდა იმედებს, თოვს. ჩემი გულია, ასე ერთი ციდა, დიდ შეგრძნებებსაც რომ კვდომისთვის იმეტებს.

ამაღამ თითები არაფერს დანერენ, მხოლოდ დაკემსავენ სტრიქონთა ფარდაგებს, ღიმილით შევიშრობ სისველეს ღანვევებზე და მერე სიმშვიდეს მოვუხმობ, გადამდებს.

თოვს. ჩემმა სავალმა გზამ თავი აიშვა, მიქრის და საცაა გადაჰკვეთს ჰორიზონტს, თოვს. დაავიანა სუყველამ, აი, შენ, იქნებ, ბოლო ფიფქის დნობამდე მომიხნრო.

არავინაა არსად!

არავინაა არსად, მხოლოდ ორია ღამის, დგას მარტოობა თარსი, სადღაც კი ქარი ზღავის.

არავინაა არსად, პულსი იგრძნობა მინის, სიმშვიდე არის ფარსი, თავადაც კარგად იცის.

არავინაა არსად, ადამიანის მსგავსი, და მეც შემოიღობს მსგავსად, საკუთარ ცრემლს ვსვამ თასით.

არავინაა არსად, ღამის სამია თითქმის, ვარ მარტოობით სავსე და სიტყვებს გულში ვითვლი.

არავინაა არსად, რომ უპასუხოს კითხვებს, სულის ტკივილის ფასად, საკუთარ სხეულს ვითმენ...

არავინაა არსად!

შუქია აფრიდონიძის ჩვენი საზოგადოება იცნობს, როგორც გამორჩეულ ენათმეცნიერსა და ფილოლოგს. შარშან კი ქალბატონმა შუქიამ მეტად საინტერესო და სასიამოვნო სიურპრიზი შემოგვთავაზა: გამომცემლობა „ნეკერმა“ დაბეჭდა მის მიერ რუსულად ნათარგმნი ანა კალანდაძის ლექსები, რაც თავისთავად მთლად ჩვეულებრივი ფაქტი არ არის; ჩვეულებრივია, როცა ქართველი მთარგმნელი უცხო ენაზე შესრულებულ ტექსტს ქართულად თარგმნის, ხოლო როცა პირიქით ხდება — ეს უკვე განსაკუთრებული ლიტერატურული ფაქტია და მთარგმნელისაგან იმ ენის სრულყოფილსა და „შემოქმედებით“ ფლობას მოითხოვს, რა ენაზეც თარგმნის ის. და ეს უსტად ასეთი „არაჩვეულებრივი“ შემთხვევაა, ქვემოთ რომ დარწმუნდებით.

უპირველესად კი ქალბატონ შუქიას მიერ განეული სამუშაოს სოლიდურობას უნდა გავუსვათ ხაზი: 168-გვერდიანი წიგნი 120-ზე მეტი ლექსის თარგმანს შეიცავს, რასაც ბოლოს, რუსულენოვანი მკითხველისთვის, თან ერთვის 159 კომენტარი თუ განმარტება. და, რა თქმა უნდა, ეს არის ანა კალანდაძის პოეზიის განსაკუთრებული შეგრძნებისა და მისადმი დიდი სიყვარულის ნაყოფი: რამდენადაც ვიცი, ქალბატონი შუქია მეგობრობდა კიდევ ქალბატონ ანასთან. ამ განსაკუთრებულ დამოკიდებულებაზე შუქია აფრიდონიძე თავად წერს წიგნის მოკლე წინასიტყვაობაში: „თარგმნისათვის შინაგანი მზაობის პირობაა იმის შეგრძნება, რომ სათარგმნი პოეტის ლექსები მთარგმნელის „ორგანიზმს შეესისხლხორცა“.

წინასიტყვაობიდანვე ჩანს, რომ მთარგმნელს ღრმად აქვს გაცნობიერებული ის სირთულეები, რაც თან ახლავს ანა კალანდაძის პოეზიის უცხო ენაზე გადმოცემას და ეს, უმთავრესად, მისი ლექსის სტილიზირებული ენაა: ერთი მხრივ, რელიგიურ-ძველქართულად არქაიზებული, ხოლო მეორე მხრივ აღმოსავლეთ საქართველოს მთიელების დიალექტიზმების უხვად შემცველი (რა თქმა უნდა, არის სხვა არაერთი თავისებურებაც). და იმის საილუსტრაციოდ, თუ რა ღრმა გააზრებითა და რუდუნებით მოეკიდა მთარგმნელი ამ სირთულეების გადალახვას, მოვიყვან კიდევ ერთ ციტატას წინასიტყვაობიდან: „ამიტომ გასაკვირი არ არის, რომ სათარგმნ ტექსტთან მიახლოებისათვის მთარგმნელს უნევს სხვადასხვა ხერხის გამოხატვა. ბიბლიურ პასაჟებში ზოგჯერ სასურველი მიახლოება მიიღწევა სლავურ-ეკლესიური ფორმების თუ კონსტრუქციების ზომიერი გამოყენებით, ხოლო ფშავ-ხევსურული ციკლის სათარგმნელად მოხმობილია გამონათქვამები რუსული ხალხური, სასაუბრო ენიდან — ისევე და ისევე ორგანული, სტილისტურად მისაღები დოზით“.

სწორედ ასე მიიღწევა მთარგმნელის მთავარი მიზანი — ორიგინალის ტექსტთან მაქსიმალური მიახლოება და ესეც განასხვავებს შუქია აფრიდონიძის თარგმანს სხვათაგან (ძირითადად, რუს პოეტთა მიერ შესრულებულისაგან).

წიგნი ფაქტობრივად ორენოვანია: გადაშლისას ცალ მხარეს ორიგინალია დაბეჭდილი, მის პარალელურად კი, შემდეგ გვერდზე — თარგმანი; ამგვარად, გაიოლებულია მათი შედარება.

ქვემოთ მოვიყვან რამდენიმე ასეთ მოკლე „პარალელ-იზმს“.

ანა კალანდაძის ადრეული პერიოდის შედეგები (1945):

თუთა

ლამის სახლში შემოიჭრას თუთა,
ლამის თავზე გადამისვას ხელი...
დამიძახებს, თვალს ჩამიკრავს მუდამ
ხე მაღალი, ხე ზურმუხტისფერი...

რა ჩურჩული ესმით ჩემთა ყურთა?
რა ჩურჩული?.. დამდაგველი, მწველი?!
ლამის სახლში შემოვიდეს თუთა,
ლამის წელზე შემომხვიოს ხელი...

Тута

Вот-вот в дом ко мне ворвётся тута,
С мощным станом, цвета изумруда...
Подмигнёт, окликнет меня древо
И рукой мне волосы потреплет...

Что за шёпот слышат мои уши?
Что за шёпот — пламенный и жгучий?!
Рвётся тута в дом ко мне опять,
Наровит за талию обнять.

ნუგზარ ზაზანაშვილი
ქვირფასი
ნაშრომი

ჩემი წაკითხვით, აქ ორიგინალის ზუსტი და ნიუანსური შეგრძნების ერთი ნიშანი ისიცაა, რომ მთარგმნელს არ გამორჩა არქაიზების მცირედი დეტალიც კი („ჩემთა ყურთა“) და ამ ეფექტს თარგმანში ერთი ძველრუსული სიტყვა ქმნის — древо.

ესეც — ცნობილი ლექსი, ადრეული პერიოდიდან (1954):

— თქვი, არჯაკელო ხვიარა,
ქსანზე ვინ ჩამოიარა?
— რავი, ღრუბლებზე ვფიქრობდი
და არა გამიგია რა...
— მეც... სხვათაშორის ვიკითხე,
სალაპარაკოდ კი არა...

— Скажи, о, чина кудрява,
Давеча кто был на Ксани?
— Я увлеклась облаками,
Кто был, не знаю, право...
— Это я к слову спросила,
Не разговора ради...

სიტყვები кудрява, давеча თარგმანში ქმნიან ორიგინალის ადეკვატურ ხალხურ „ატმოსფეროს“ და ის, რომ ბოლო სტრიქონი ზუსტად გართმული არ არის, კიდევ უფრო მეტად „ახალხურებს“ ტექსტს — ჩემი წაკითხვით, ეს ერთგვარი ალუზიაა ძველ რუსულ ხალხურ ეპიკურ ტექსტებთან — ბილინებთან.

ამ ხერხით ბევრი სხვა ლექსიცაა შესრულებული. ზოგადადაც, შუქია აფრიდონიძე შიგადაშიგ თავს არიდებს რითმის ზუსტად გადმოცემას და ეს — ძირითადი მიზნიდან გამომდინარე — სრულიად გამართლებულია: თარგმნისას რითმის ზუსტად მიყოლამ შეიძლება, შორს გაგიტაცოს, შორს დაგაცილოს ორიგინალის ტექსტს, ქვეტექსტებს და სულისკვეთებას, რაც საკმაოდ ხშირად ხდება და ვიღებთ, ფაქტობრივად, ახალ ნაწარმოებს, რომელსაც ცოტა რამ საერთო აქვს ხოლმე ამოსავალ ლექსთან. ამის საპირისპიროდ, ქვემოთ მოყვანილი ლექსის თარგმანი, ჩემი შეხედულებით, სიზუსტისა თუ ორიგინალის „ერთგულეობის“ კიდევ ერთი შესანიშნავი გამოსახულებაა (ლექსი 1973 წელს არის შექმნილი).

აჰა, დასრულდა
შენი ციმციმი
და მწუხარების
ბურუსსა შვევალ:
გზა საუფლოსკენ
ვარსკვლავებისა
მეუფებამან
მაუნყა შენმა!

Вот завершилось
Твоё мерцанье,
И отойду я
В туман печали:
Дорогу к царству
Мерцающих звёзд
Твоё владычество
Мне указало!

თარგმანში მხოლოდ ერთი ზედმეტი სიტყვაა და ისიც კონტექსტის სრულად შესაბამისი: ვარსკვლავებისა Мерцающих звёзд!

იმასაც უნდა გავსვას ხაზი, რომ ზუსტი გართმებისაგან თავის არიდება მთარგმნელისათვის რაიმე წესი არ არის (ამას ადასტურებს თუნდაც „თუთა“-ს ზემოთ მოყვანილი თარგმანი): ზუსტი რითმები იქმნება იქ, სადაც ისინი ტექსტის ადეკვატურ გადმოცემას ხელს არ უშლიან. ამასთან, მთარგმნელის მიერ ორიგინალის ტექსტის ნიუანსური შეგრძნების გამოსახულება ისიცაა, რომ ხშირად შესანიშნავად არის გადმოცემული არაზუსტი რითმები (რაც უხვადაა ანა კალანდაძის პოეზიაში); გინდაც ამ ლექსში: ასონანსური შევალ-შენმა გადმოცემული დისონანსური — (В туман печали-(Мне) указало.

აი, კიდევ ერთი შესანიშნავი თარგმანი, 1981 წელს შექმნილი ლექსისა, ფაქტობრივად, ზუსტი გართმევით.

უხსოვარ დროით
მოსდევნ მინდვრებს
დასაბამითა:
მშვიდნი ცხოვარნი
და... „მგელნი ქურქით
ცხოვართათა“.

Так повелось, что
Испокон веков
Пасутся в поле
Мирные овцы,
А недалече...
Рыскают „волки
В шкуре овечьей“.

ამ ლექსის თარგმანის ადეკვატურობაზე ბევრის თქმა შეიძლება, მაგრამ მე მხოლოდ მშვენიერ რითმას გავუსვამ ხაზს: недалече — овечьей.

და ბოლოს, ანა კალანდაძის ერთ-ერთი უკანასკნელი ლექსი (2007):

ფოთოლთა ცვენა ისევ და ისევ
და სინანული ისევ გრძელდება,
ცხრათვალა მზეც კი... ცივია, ცივი,
როს... სამეგობრო ცარიელდება!

Листопад опять и снова,
Сожаленья бесконечны,
Остудилось даже солнце,
Коль... друзей все меньше, меньше!

ეს ლექსი ხანშიშესული პოეტის გაშიშვლებული ემოციია, მარტო დარჩენის ტკივილით გამოწვეული ემოცია და რა ზუსტად არის ეს ემოცია ასახული თარგმანში! მელანქოლიურობისა და დრამატულობის გადმოცემას გასაოცარი სიზუსტით ასრულებს რუსული პოეტური ფორმა, სადაც მეორდება სიტყვა: все меньше, меньше. და ეს უკვე, არა მხოლოდ ორიგინალის ღრმა შეგრძნების, არამედ გამორჩეული მთარგმნელობითი ნიჭის კიდევ ერთი გამოსახულებაა.

უნაკლო არაფერია: ყველა ნათარგმნი ტექსტი „ტოლძალოვანი“ არ არის, მაგრამ მთლიანობაში ეს გახლავთ შესანიშნავი, ძვირფასი ნაშრომი, რომელიც, დარწმუნებული ვარ, სამუდამოდ დარჩება ჩვენი მთარგმნელობითი კულტურის ისტორიაში...

ზურაბ
ლობჯანიძე

 დრომ თავზე ხელი აიღო...
 და სიბერეში იქორა...
 წყალმა ქვიშანიც წაიღო...
 სიცოცხლე მიშლამ-მიყორა...
 აქეთ ნეტავი რა იყო...
 იქით რა უნდა მიყონ რა...
 და კითხვა ისევ გაიყო...
 იყო თუ... არა იყო რა?..

 ყველაფერს თავისი დრო აქვს,
 დღეს, ღამეს, ზამთარს და ზაფხულს...
 გაზაფხულს სუნთქვა რომ მოაქვს,
 ზამთარში ცას ვხედავთ დაფქულს...
 ჩემი დრო ჯერაც ჩანს არსად...
 (არსი ხორცს შეისხამს როდის?..)
 კაცის დრო სიცოცხლის ფასად
 სიკვდილის სახელით მოდის!..

 ვარ უფულო, ხელმოკლე...
 ვერ შევწვდი და ვიყიდე...
 ალბათ ყველა გრძნობაზე
 ძვირზე-ძვირი სიმდიდრე —
 უხილავი საუნჯე —
 იმედი და სიმშვიდე...

 ყველაფერი გულთან მიმაქვს,
 დაიღალა გული...
 სადაც არის ჩათვლემს ალბათ,
 მოედება რული...
 ნეტავ სიზმრად რა ჩაჰყვება —
 რამე არნახული?..
 თუ... რიონზე ფეხადგმული,
 მწვანე გაზაფხული?..

ინანარი...

რომ გაიღვიძე, ეს ცოტას ნიშნავს?..
 მერე რა, თუკი უმზეო დღეა
 და ნაცრისფერი ცა მინას აწევს.
 ნაცრისფერ გრძნობებს თავს ვეღარ უყრი...
 ისე გაშინებს, ყულფი გგონია...
 ნუ დაეცემი, ჯანლი გაქრება,
 მზესაც იხილავ, მოეფერები...
 გაგითბობს გულს და სულს ფერდაკარგულს...
 ნუ ჩამოგტირის ცხვირ-პირი ვაჟკაცს...
 თუ... თეთრი წვერით უკვე ბერკაცობ?..

 თავში გამკრთალი ფიქრების გამო,
 გულში აღძრული გრძნობების გამო,
 დიაცის გამო, ვნებების გამო,

ხორცის შესხმას და ცოდვას რომ ღამობს...
 მაშინებს ჩემი ბებერი თავი,
 მისი მზაობა — სირცხვილი ჭამოს...

 სხვას ვერაფერს გიტოვებთ,
 გარდა ერთი კითხვისა:
 შეჰქმენ რამე ისეთი,
 მოკვდებოდი რისთვისაც?..
 თუ იცხოვრე ისე რა...
 უცხოოდ... ძალისძალათი...
 გულ-ღვიძლს ეჭვი გისერავს,
 თავზე გადაგას ჯალათი?!

 შენი თავის როცა შენ არ გჯერა...
 რაღას ეძებ... ვის ემდური ნეტავ...
 მთელ ქვეყანას რომ უყურებ ცერად...
 მიტომ დახვალ ეულად და კენტად!..
 გაიღვიძე, მოიტყუე თავი...
 გაიღვიძე, სხვა რა რჩება წამსვლელს...
 დრო დაგვცინის, ეს უძლები სვავი,
 გვაგლეჯინებს წყალნალეულთ ხავსებს!..

 ვერ ვუპატრონე
 ჩემს ობოლ ლექსებს, —
 (რაც მაცოცხლებს და რაც მკლავს!..)
 აჰა, თქვენ ესეც
 პატარა ესეც...
 გულში უცებ რომ გამკრა:
 ტყუილად ვხანი,
 ტყუილად ვთესე,
 პირი არ უჩანს სამკალს...
 ვერ ვუპატრონე
 ჩემს ობოლ ლექსებს,
 აღარც კი ვლესავ ნამგალს!..

 როგორ უნდა ინატროს
 კაცმა სიბერე...
 მაგრამ ხშირად ხომ მიფიქრია —
 ნეტავი პენსიონერი ვიყო,
 პურის ფული მაინც ხომ
 მექნებოდა-მეთქი?!
 ...
 რაც უნდა იყოს,
 მაინც კარგია,
 როცა კაცი სამშობლოში ბერდები...

 ტრიალ მინდორში,
 თაკარა მზეზე
 ეულად მდგარს და
 შტოებდამტვრეულ
 ცაცხვს შევეწრდილე...

სურნელოვანი ყვავილის გამო
 დაასახიჩრეს ეს სანყალი ხე!..
 აღარ იფიქრეს
 ხვალინდელ დღეზე —
 ხვალინდელ მგზავრზე,
 ხვალის ჩრდილზე და
 ხვალის სურნელზე...
 აი, ეს არის სამშობლო შენი —
 ხვალინდელ ქათამს
 დღევანდელ კვერცხს
 რომ ამჯობინებს...

 ძნელია სიფხიზლე?..
 სულაც არა!..
 დაბინდულ სარკეში ყურებას
 არ ჯობია
 გაკრიალებულ სარკეში
 ჩახედვა?..

 შენ მეუბნები —
 ვერ შეძელი, შვილო, ცხოვრება...
 მანდ გაჩენისთვის
 დიდ ბოდიშს გიხდი...
 ნუ ნალვლობ, დედა,
 შენი სითბო მემახსოვრება,
 აქ ნანახით და ნაფიქრალით
 ერთ რამეს მივხვდი:
 სხვა გზა არ არის,
 გარდა ამ გზის, ამ ვინრო ხიდის,
 რომელსაც, სუფთად რომ გამეგლო,
 დღედაღამ გვიდი...

 ვითომ ყველაფერს ეჩვევა კაცი?..
 (როგორც გუგული სხვა ჩიტის ბუდეს...)
 სურვილებისგან დაშრეტილ-დაცლილს,
 აღარ ანაღვლებს გზა საით უდევს...
 ეგ კი არადა, იჩქარის კიდეც...
 (შეუცნობელი ძალა ეწვევა...)
 როდის გადაწვეს დაბურულ რიდეს,
 იმ აღთქმულ მინას როდის ეწვევა...

 მზეავდარა მაისი,
 ხან რომ ელვას გაისვრის...
 ხანაც ისე დასცხება
 ჭრიჭინების ხმა ისმის...
 მზეავდარა მაისის
 აისი და დაისი,
 სულს მიაძვებს ლურჯი ცით,
 გულს მიცოცხლებს ხალისით...

 შენ ვერ აუნყვე დროს ახალს ფეხი...
 (თითქოს ძველ დროში გჭეროდეს დროშა...)
 მიჰყვები ალმა ამ მთათა გრეხილს
 და აღარ გიღირს სიცოცხლე გროშად!..
 ნუთისოფელი ისე დამძიმდა,
 სულ უფრო გიჭირს მისი ტარება...
 ყოველი ნუთი გიჩანს სამძიმრად
 მძიმედ ჩარაზულ ციხის კარებად!..

ნადი სვანეთში
მონორითმა

გადავიშლიდე ამბავსა სასმენსა, სამავანესა...
შთაგონებები ნაბავსო მალაქსა სარეზვანესა.

ნახა ასეთი სიზმარი, თხრობას იწყებდა ვანესა.
ლიმილი დაჰკრავს ცისმარი, ჯერ ჩაის დაღვეს მწვანესა.

სიზმრიან ცხადში დატოვეს, ვინც სვანეთს აიყვანესა.
მოხიბლეს, მოაჯადოვეს, სულყველა გაასვანესა.

აპრილის მზემ და წვიმებმა ველები აამწვანესა.
ეს მთიანეთი, დაღებმა, სამოთხეს დაამგვანესა.

დეკაცვებს შემოუთვალეს, პავლესა და ივანესა...
ერთად შეიკრნენ ქართველნი, კლდეში გზა გაიყვანესა.

თან ჰპოვეს ქვაბულ-საცავი, განძი და ასი ქვა-ნესა.
გაამჟღავნებენ მეფობას, უსიტყვოდ, ასე, თქვან-ესა...

ფიცს ასწავლიან ყმანვილებს, გონამდე დაიყვანესა.
დედაბუნებას მადლობენ, ბოროტი გაამტყვანესა.

წმინდა სიტყვებმა, გულებში, იზარეს, იეჟვანესა.
აზრის ყამირი გაკვალეს, იგუთნეს, იერქვანესა.

ქვეით ათრევენ ლოდებსა, საციბ-საგალავანესა.
გალავანს თხრილებს ავლებენ, საცავ-საპარავანესა.

ქვის და საათის ოსტატი, ნაჯაფი შორ ტავანესა,
კომკებს ააგებს, ზეცამდე,
ვრცლად სამზერ-სახედვანესა,

დახურეს ბელემ-ყავართ, ქონით აცხიმოვანესა.
უძლეს ომსა და ზევებსა, ასჯერ იასწლოვანესა.

მჭედელთა ჭედეს ჯვარხატი, ლალებით აჭედვანესა,
არ შეკადრიან ერთურთსა, სიტყვასა შეუგვანესა.

მიცხ-საყურებს მორთავენ, სარძლო-საბანოვანესა.
ფარ-ხმალსა, ჯაჭვის პერანგსა, საჯრე-საჯანოვანესა.

დროშებს ქალწულნი ქარგავენ, საგზო-საფარავანესა.
ხურჯინს დედნი კერავენ, გამძლე — საქარავანესა.

შალ-თექას, კაცთა საქუდეს, ჩულ-კურტან-საქევენესა,
მოთელენ, აფარდაგებენ, ნაბღის, გახდიან, გვანესა.

მენახირებს ხადიან, სამწყსო-სახარავანესა.
ხარებით ლელოს ტკეპნიან, საჭიდ-საფალავანესა,

ბოქა-მესარმე არჩიეს, მჯობნი საარჯევანესა.
არადანს თვალი გაურბის, ჯგუფზე საარჩევანესა.

აკლდამებს აჩუქურთმებენ, პაპათა საძვლოვანესა.
ოსტატს ეწყობა შეგირდი, ხელი ახელოვანესა.

აქაქ-მეყალმე ანაყრეს, ტვიფრი ათალოვანესა.
ვაშლის ბაღებიც აშენეს, კორდი ავაშლოვანესა...

ხერგეს, აგუბეს ენგური, მდინარე ასევენესა.
თიხის ღარები ჩაყარეს, წყარო აშადრევანესა.

ვარდისფერ ფილას მოჭრიან, სასვეტე-საასვანესა.
გზადაგზა ნიშანს კანრავენ, საველელად საქარავანესა.

თიხის მოძერნეს ჭურჭელი, სასმისი ახავანესა.
ჭრიან, ჩეორონი ნაშრობსა, ნეკოსა, სახავანესა.

ზელენ მალამოს მკურნალნი, საწყლულე-სარძოვანესა.
ბალახ-სალბუნებს ხარშავენ, საგულე-სარქოვანესა.

მოალოგინეს ორსული, გულს ბაღი დაუნვანესა.
დააგრიალეს თოფები, ცა-ხვამლი აელვანესა.

იბედნიერეს, იხარეს, იმრავლეს, იხნოვანესა.
გაგულიანდნენ მამები, მახვებმა იმხცოვანესა.

ჩვილებს თაბუნნი სინჯავენ, მამულსა საშუკვანესა.
პატარებს დააქვთ კოჭები, კენჭები არაკვანესა.

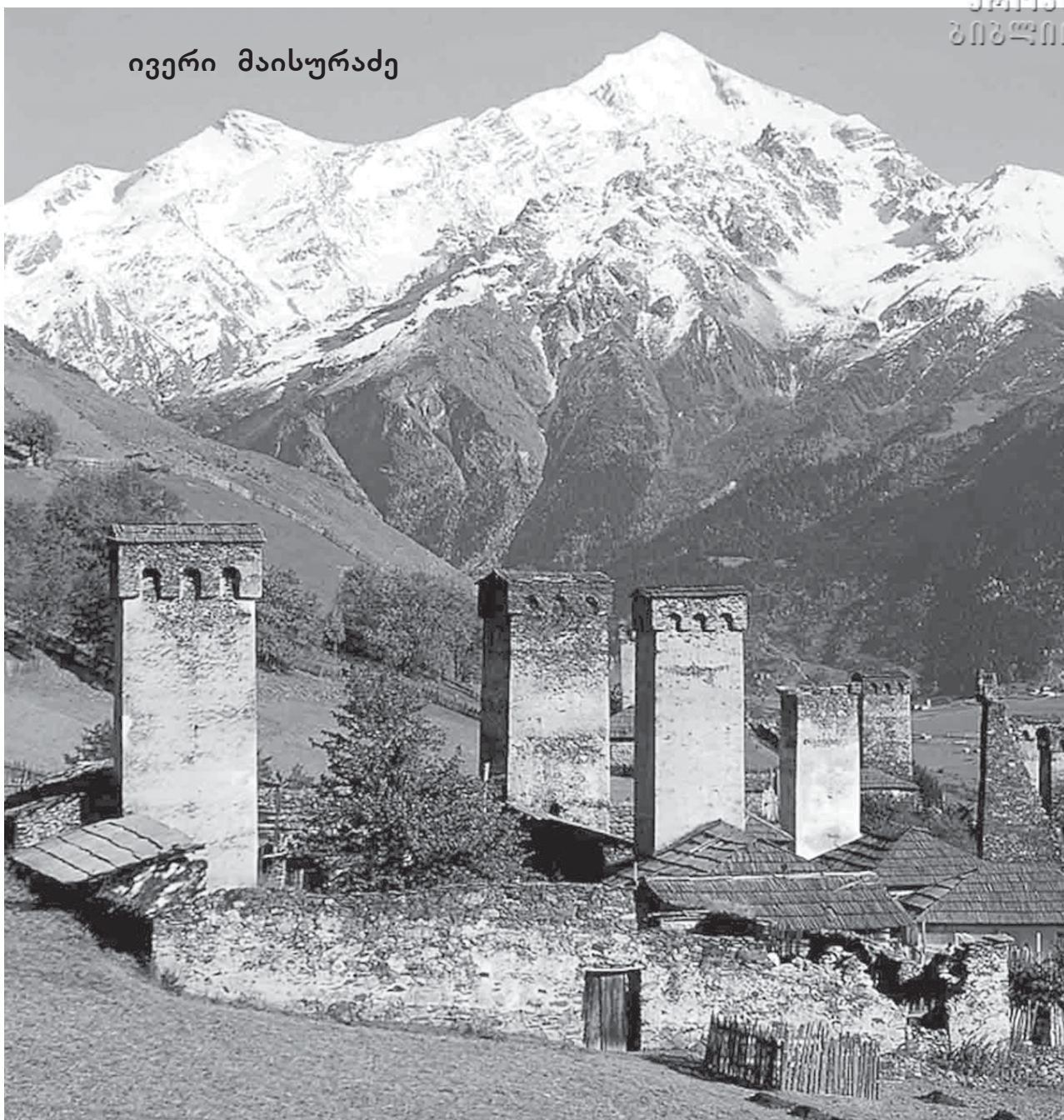
ბადებს დაუბლანდავენ, საპეპლე-საფარვანესა.
ტყეს დავლენ სოკო-საკრეფად, წერენო-საწოვანესა.

ტკბილად გალობენ გურულნი, სალაშქს და საზვანესა.
დურგალნი თლიან მორებსა, ტყეჩებსა სააკვანესა.

ღვინო მოზიდეს ურმებით, დაძველებული დვანესა.
დოქებს რეცხავენ ქალები, საქისე-სამცვივანესა.

მწვანილს მარგვლავენ ქართლელნი,
ჩითილსა სასარვანესა.
თხრიან ჭიისა ნაჭამსა, ტოვებენ დასარგვანესა.

სათიბი მისცეს მოხვევით, მდელი — საველოვანესა.
უნევარ ხონრებს უშლიან, საგებ-საამოვანესა.

ივერი მაისურაძე

ოქრომდიდარი ალაგი, ზეკარსა და საზვანესა.
ნალკოტი, მამაპაპათა, ავაკეს და ავანესა...

ძებნეს რჩეული იმერნი, დარკვეთსა და სავანესა.
სამეფო სუფრის საშლელად, ცხენებით ნაიყვანესა.

კალმახი ლელვანურისა, ნაქები სალელვანესა,
რცხილის ლადარზე შეწვეს და ხი-ნანა დააღვანესა.

ზანდურის ოქრო-ხვარბალსა, სათვისოს და საცხვანესა,
რაჭველ მცხობლებს ანდობენ დაფქვესა, დააცხვანესა.

ხინკალს ახვევენ თუშები, ნაგემსა საალვანესა.
ვარდები მოაქვთ ჰერებსა, ნამით საშარავანესა.

კახელნი ხარშვენ თათარას, მაჩუბსა სადადვანესა,
ნეფე-პატარძლის ბადაგსა, სალომე-სალევანესა.

შამ-კუბდრის სუნი ტრიალებს, უშბისა სალავანესა.
ჭიშვდარ-ხარშილით, სანთლითა, წარსულნი ანავანესა.

შეულოცავენ ნამზადსა, სართიან საფლოვანესა.
კოტორ-ლობიან-ფეტვდიარს... ნვანილთაც
იმხლოვანესა.

ხორუმს ცეკვობენ ქედელნი, უშგული დააჭვანესა.
ცხენებს ხედნიან მეგრელნი, დაჯაბნეს, დააჭკვანესა.

ფერებს ურევენ ხატმწერნი, შობა ახატოვანესა,
მედავითენი ბგერობენ, ზეარსი ახმოვანესა.

თხრობენ ესავის ამბავსა: მოდგმასა საყალვანესა,
ძმობასა, შერიგებასა, საყავან-ზაყალვანესა...

მცხეთელნი, წვერსა,
ჯვარს დგამენ, საფრთე-სანეროვანესა.
ჭაბუკი მზექალს შენატრის: „გამომყევ, იავ, ანესა“.

ზეიმზე უხმეს ჯამბაზსა, სომეხსა მას ჰოვანესა.
ქილიკში არ ჰყავს ბადალი, მოთამაშ-მოცეკვანესა.

სად არ დაუკრავს ბლულ-ზურნა, შენავან-საზოვანესა.
თან სდედა სიცილ-ხარხარი, საარავანავანესა.

ნიღბებით დგამენ თამაშას, ბერიკა აჯოვანესა.
კეკელა-სამაჭანკლოსა, საძაგ-საჭოროვანესა.

მნათობათვლელად მგოსანსა, ფალექსა საშირვანესა,
ნათესავს შორით მოსულსა, მინისა საგირვანესა,

სიმშვიდის კერპის ბრძენკაცებს,
მიმდევართ სანირვანესა,
ერთად უდგამენ კარავსა, საბჭობად შეიყვანესა.

რაინდსა უმარცხებელსა, ურისა საკავანესა,
მონადირენი უგებენ, ბინასა, სატყავანესა.

მგელ-ვეფხვნი, ლომთა ნაშობნი, საზზე-სანილოვანესა
ოთხივე კუთხით ომობდნენ, კაირო-საპარავანესა.

უცნობი გმირნი, მებრძოლნი, სალავან-სადავანესა,
ძებნეს, იპოვეს, ადიდეს, გაასახელოვანესა.

ასეთი ჯიშის ვაჟებმა, მტერიც აღაფრთოვანესა.
ერთ დღეს იხსნიან ამირანს, ჭიუხ-საქანოვანესა.

კლოჭებს აცხობენ ქურთები, მისთვის ზარზან გავანესა.
ლოცვას მისდევენ ნუთები, აფტ მერე (სულს) დივანესა.

ფეხებს დაბანენ დევმირებს, ჭრილობებს
მომტკივანესა.
აბინავებენ მწყემსებსა, თხა-ცხვარი მოგვიყვანესა.

ბარაქა-მადლო, ეფარე სათონე-სათავანესა.
უდაბნოს — წყარო მჩქეფარე, კოცონი — სამცივანესა...

ტყვე-მონას — თავისუფლება, საკები — სამშვიანესა,
მონატრულს — მონახულება,
ძლომა — სანაყროვანესა...

ეზრო და სეტყვა იქ დარჩეს, ადგილსა საზარვანესა.
სად ბნელს ერწყმება სინათლე, სანყისსა სარაზვანესა...

გლახაკებს ხორცს ურიგებენ, სანყალსა, მომშვიანესა.
უსახლკაროებს უხმობენ, სოფელში დაავანესა.

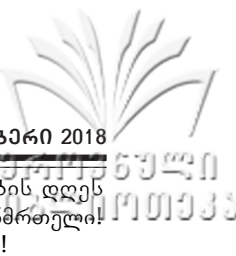
სტიქაროსანი ბეჯითი, ზარდეს, ადიაკვანესა.
ეშმა მტერია ქვეითი, ქვეყანა-საზაკვანესა.

ვერ მოერევა მაცდური ანგელოზების მყვანესა.
მოლაღატენი იწვიან საძლოკვე-სალოკვანესა.

ჯვარ-ვაზიანი დალალი, მნათობ სამაყელოვანესა...
ერს, ლამარია დალოცავს,
წმინდა ნინოს ჯვრის მქვანესა.

ხევში გამოჩნდა მხედარი, გიორგის მამგვანესა.
ბერი უფლისა მხედ არი, საკლავი მიუყვანესა.

სალოცავისკენ დაიდრენ, ხატები წაიმძღვანესა.
მოუვლენს ღმერთი სიხარულს
ღვთის მოშიშ-მოთაყვანესა.

სოლომონ ნერგაძე

მოხუცი და ხუთი ხინკალი

დასასრული

ახალგაზრდები თვალგაფართოებულნი უსმენდნენ მოულოდნელ სტუმარს. არცერთი იღებდა ხმას. მოხუცს, ეტყობოდა, მთავარი სათქმელი ჯერ კიდევ წინ ჰქონდა.

მოულოდნელმა სტუმარმა ღვინის ბოთლი აიღო. ჯერ გოგონას ჭიქა შეავსო,

მერე ბიჭის და, ბოლოს, თავისი.

— გაგიმარჯოთ, შვილებო! სიკეთის გზით გველოთ!.. ჯიბეში რა გიდევეს, არავითარი აზრი არა ჰქონია. გვიან დავრწმუნდი ამასში. აქ რა გიდევეს, — გულზე მიუკაკუნა თითი ბიჭს, — ეგაა მთავარი. სიკეთე მოგცემთ! ბედნიერები ხართ!.. ნუ გამოლოცვთ ბედნიერებას... — მოხუცმა ნელა, გამოზომილად მოსვა ღვინო. ან-

ერთად დავიბრუნოთ დავით სარაჯიშვილის ავეჯი

მარაბლის ქუჩის 13 ნომერში 1905 წელს აგებული შენობა, სადაც დღეს „მწერალთა სახლი“ განთავსებული, თბილისის არქიტექტურისა და ისტორიისთვის უმნიშვნელოვანესი ადგილია. ეს სახლი დავით სარაჯიშვილმა ქორწინების 25-ე წლისთავზე ააგო და მეუღლეს, ეკატერინე ფორაქიშვილს, უსახსოვრა. დროის ქარტახილებს აქ ბევრი რამ გადაურჩა — იმდროინდელი ავეჯი, ჭურჭელი, აქსესუარები, თუმცა, უამრავი რამ დაიკარგა კიდევ. „მწერალთა სახლის“ ადმინისტრაცია ცდილობს, დაიბრუნოს დავით სარაჯიშვილის ნივთები. 2016 წელს შეძლეს და „შევილენდ ლიმოჟის“ ფაბრიკაში სპეციალური დაკვეთით დამზადებული სადილის სერვიზი კერძო მფლობელისგან შეიძინეს.

სახლის ძირითადი ნაწილის რესტავრაცია უკვე დასრულებულია. დამთავრდა ეგრეთ წოდებული აღმოსავლური ოთახის აღდგენაც. წელს აქ დავით სარაჯიშვილის მემორიალური მუზეუმი უნდა გაიხსნას.

ამ ფოტოზე, რომელიც დიმიტრი ერმაკოვმა 1905 წელს გადაიღო, დავით სარაჯიშვილის სახლის მეორე სართულზე მდებარე ერთ-ერთი ოთახია აღბეჭდილი. ავეჯი, რომელიც აქ დგას — კარადა, მაგიდა და სკამები, დღეს კერძო კოლექციონარისა და 20 000 დოლარად იყიდება. ამ თანხის გადახდას „მწერალთა სახლი“ საკუთარი ძალებით ვერ შეძლებს. თუმცა, დიდია სურვილი, სახლს დაუბრუნდეს და შთამომავლობას დარჩეს გაფანტული ნივთები.

„მწერალთა სახლის“ მესვეურებმა გადაწყვიტეს, ცადონ და ეს თანხა იმ ადამიანების დახმარებით მოაგროვონ, ვისთვისაც დავით სარაჯიშვილის ხსოვნა და ისტორიული შენობა მნიშვნელოვანია. მათ თქვენი გულისხმიერების იმედი აქვთ და ფიქრობენ, რომ საერთო ძალისხმევით ყველაფერი გამოვა.

თქვენ მიერ გაღებული ერთი ლარიც კი მნიშვნელოვანია. იმედია, თანხა შეგროვდება და დავით სარაჯიშვილის ავეჯი მის სახლს, მემორიალურ მუზეუმს, დაუბრუნდება.

საბანკო რეკვიზიტები:

მიმღები ბანკი — თბილისი ბანკი

ბანკის კოდი — TBCBGE22

მიმღების ანგარიში — GE37TB7227136080100004

ყლიანებული თვალები ბიჭიდან გოგონაზე და გოგონაზე ბიჭზე გადაჰქონდა.

წყვილი მონუსხული შეჰყურებდა მოხუცს.

— ბედნიერი ვარ! — უფრო ნაცდა, ვიდრე თქვა გოგონამ და კიდევ უფრო განითლდა.

— ბედნიერი ვარ... — ბიჭი დარბაზის შორეულ კედელს უყურებდა, — გმადლობთ! ღმერთმა დიდხანს გაცოცხლოთ, ბაბუ! — შეანათა თვალები მოხუცს.

— ბედნიერი ვიყავი... — თქვა მოხუცმა და ჭიქა დაცალა.

ორ-ორი ხინკალი თავისი ხელით გადაულო ჯერ გოგონას, მერე — ბიჭს. პირველად გოგონას თევში მიუმარჯვა სინს და ჯერ ერთი ხინკალი გადააცურა თევშზე, მერე — მეორე. დაჭრილი ყველი და ნეკნების ნახევარიც მიულაგა და თევში გოგონასკენ მიასრიალა. ზუსტად იგივენაირად გადაულო ბიჭს. სინი ბოლო, დარჩენილი ხინკლით თავისკენ მიიწია.

— ბევრი წლის წინ, შვილებო, ზუსტად ასე მივიდა მაშინდელ ახალგაზრდებთან მოხუცი კაცი. სხვა, ორხელა მოხუცი. მანაც თანაბრად გაუნაწილა წველის ორი ხინკალი, ორი ცოტახორციანი ნეკნი და რამდენიმე ნაჭერი ყველი. ძველმა მოხუცმაც დატოვა მესამედამდე დაცლილი ბოთლი, — მოხუცმა ხელახლა შეავსო ჭიქები, — იმანაც ასე ბლომად მოაყარა შავი პილპილი ბიჭის ხინკალს. არც მაშინდელ მოხუცს უთქვამს თავისი სახელი. თქვენშია და თქვენითაა სიყვარული, შვილებო!.. სიყვარულით გეცხოვროთ! სიყვარულში გეცხოვროთ!.. ჩემი არ გეგონოთ, მისი სიტყვებია. იმ მოხუცს გაუმარჯოს, შვილებო! მაშინდელს! თქვენ კი, დიდი გზა მოგცემთ ღმერთმა! თქვენნიარებითაა სიცოცხლე ლამაზი... — თქვენისთანების დამსახურებაა, ბაბუ, ლამაზი რომაა სიცოცხლე, — ჭიქა ასწია ბიჭმა. გოგონა ბიჭს, ბიჭი მოხუცს შეჰყურებდა, — თქვენს მოხუცს გაუმარჯოს, ჩვენს მოხუცს გაუმარჯოს!.. იდეგერ-

ძელეთ, ბაბუ, მრავალ დაბადებულს დღეს მოსწრებოდეთ ბედნიერი და ჯანმრთელი ნაგრამი დაგილოცოთ ღმერთმა!

— ადამიანის ამქვეყნად მოვლინების მიზანი სიყვარულია, შვილებო. სხვა მიზანს მე ვერ ვხედავ. ვერც მაშინდელი მოხუცი ხედავდა. სიყვარულში ვართ ჩასახლნი... სიყვარულში ვიბადებით ტკივილით. სიყვარულში ვცხოვრობთ. ხშირად ტკივილიანი სიყვარულში...და, ბოლოს, ტკივილიანი სიყვარულით მივდივართ უტკივილო სიყვარულში... არ მიატოვო ნაადრევად, შვილო! — გოგონას მიანათა აწყვანებულნი თვალები მოხუცმა, — არ მიატოვო!.. ცოდო იქნება. ძალიან ცოდო... არ მიატოვოთ ერთმანეთი... ახლა კი, თავი რომ არ შეგანყინოთ, დაგტოვებთ. დაუბრუნდები ჩემებს. გმადლობთ! ისიხარულეთ!

— გაგიმარჯოთ, ბაბუ! — ერთდროულად ასწია ჭიქები წველით. გოგონამ ოდნავ მოსვა. ბიჭმა ჭიქა დაცალა.

მოხუცი შებრუნდა, მაგრამ მაშინვე არ წასულა. ყოყმანობსო, თითქოს. მერე, ერთბაშად შემობრუნდა...

— ნუ გაახუნებთ სიყვარულს!.. გექნებათ სიძნელეებიც, უამისოდ ცხოვრება არ იქნება, როცა გაგიჭირდებთ, როცა იჩხუბებთ, არც უამისოდაა ცხოვრება, ეს დღე გაიხსენეთ. გაგიადვილებთ ყველანაირ სიძნელეს. სიკეთით იარეთ!..

— გავიხსენებთ, ბაბუ! აუცილებლად გავიხსენებთ. მოხუცს და ხუთ ხინკალს რა დაგვაგინებებს?! — მოხუცი უკვე თავის მაგიდასთან იჯდა. ბიჭს მოეჩვენა, ვერ გაიგონაო თითქმის ჩურჩულით ნათქვამი. მოხუცმა, ისე რომ წველისკენ არ მიბრუნებულა, თავზემით აწეული ცერი დაანახა წველს. გოგონა გაბადრული სახით შეჰყურებდა მოხუცის ზურგს. „მოხუცი და ხუთი ხინკალი...რა ბედნიერებაა, ღმერთო!“ — ჩურჩულებდა და ავარვარებული ღანგებიდან ერთი მეორის მიყოლებით ჩამოგორებული ცრემლების დაფარვას არც კი ცდილობდა.

„ლიტერატურული გაზეთის“ შემდეგი ნომერი გამოვა 7 სექტემბერს

ლიტერატურული კონკურსი

გაზეთ „ლიტერატურული მესხეთის“ რედაქცია აცხადებს ლიტერატურულ კონკურსს პოეზიაში. საკონკურსო მასალები მიიღება დევიზით: ერთი კონკრეტული იგზავნება საკონკურსო მასალა, მეორე კონკრეტული — ავტორის ვინაობა, მისამართი, საკონტაქტო ტელეფონი, ლექსების ჩამონათვალი (კონკრეტულ არ უნდა მიეთითოს ავტორის ვინაობა).

კონკურსში მონაწილეობის მიღება შეუძლია საქართველოსა და უცხოეთში მცხოვრებ ყველა მოქალაქეს, გარდა „ლიტერატურულ მესხეთის“ თანამშრომლებისა, სარედაქციო საბჭოსა და ჟიურის წევრთა ოჯახის წევრებისა.

დაწესებული პრემიები:

- პირველი პრემია — 1000 ლარი — ასპინძის მუნიციპალიტეტისაგან;
- მეორე პრემია — 500 ლარი — სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტისაგან;
- მესამე პრემია — 400-400 ლარი — ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მორფოლოგიის ინსტიტუტისა და კერძო პირ ელდარ ალიევისაგან;
- ასევე დაწესებულია ერთი სპეციალური პრემია — 400 ლარი, ნომინაციაში — რელიგიურ თემატიკაზე — ანდრია პირველწოდებულის სახელობის თბილისის ქართული უნივერსიტეტისაგან.
- გამარჯვებულების საზეიმო წარდგინება მოხდება ვარძიაში — „პოეზიის სახალხო დღესასწაულზე“ — შოთაობაზე, ხოლო დაჯილდოების ცერემონიალი გამართება ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ამა წლის სექტემბერში.
- საკონკურსო ლექსები უნდა გამოიგზავნოს მხოლოდ ნაბეჭდი ფორმით, არაუმეტეს 5 გამოუქვეყნებელი ლექსისა. ხელნაწერი არ მიიღება.
- საკონკურსო ლექსების მიღების ბოლო ვადაა 2018 წლის 1 სექტემბერი და იგზავნება შემდეგ მისამართზე: 0500, ასპინძის მუნიციპალიტეტი, დაბა ასპინძა, თამარის ქ.3. გაზეთ „ლიტერატურული მესხეთის“ რედაქცია. საკონტაქტო ტელეფონი — 5 99 97 95 24.

ლიტერატურული გაზეთი
 რედაქტორი ირაკლი ჯავახაძე
 რედაქტორის მოადგილე უჩა შერაზადიშვილი
 ჟურნალისტი თამარ ყურული
 მობ. ტელ.: (577)742277; (599)269852; e-mail: litgazeti@yahoo.com

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო
 საქართველოს მხარეთმცოდნეობის სახლი

ISSN 2346-7940
 9 772346 794004